

Elmelund.

Synonymer. Elmelundsæble.

Historie. Elmelund og Pederstrup er i historisk Henseende knyttet -nær sammen. Det under Pederstrup omtalte Udvalg anbefalede i 1908 den allerede da velkendte Sort, som nu bærer Navnet Elmelund, til videre Udbredelse. Da der til at begynde med ikke skelnedes skarpt mellem Pederstrup og Elmelund, foranledigede Forstander Svend Busk, Aarslev, at fynske Planteskoleejere ved et Møde om Sagen underskrev en Erklæring om, at de vilde benytte Formeringsmateriale af to bestemte Modertræer. Som Modertræ for Elmelund kaaredes et Træ hos Gaardejer Jens Krogh i Sønder Højrup ved Pederstrup paa Fyn. C. Matthiesen beskriver Sorten i 1913 og anfører, at den skal have hjemme i Elmelund. Frugten ligner Pederstrup saa meget, at de ofte er vanskelige at skelne fra hinanden. Frugten hos E. er dog længere, mere uregelmæssig og livligere af Farve. Sorten er opført paa Organisationernes Fællesliste af 1914. Ved Frugtsortsundersøgelsen i 1918—22 kom E. ikke mellem de anbefalede Sorter; den formeredes dog dengang i ret betydelig Udstrækning i Planteskolerne. Ved Undersøgelsen i 1934-37 noteredes der om 506 Træer af Sorten, af hvilke de fleste var lidt ældre Træer og plantet paa Fyn. Ved Planteskoletællingen i 1937—39 er Elmelund ikke medtaget. Sorten er aabenbart i Tilbagegang. Skønt der ikke vides noget sikkert om Elmelunds Herkomst, kan man gaa ud fra, at den stammer fra Fyn. Plantageejer Aage Højvang, Ryslinge, har meddelt, at hans Bedstefader i 1830—40erne fik Sorten fra Ravnholt Have. Den er medtaget her, fordi den er dansk, og fordi det har Interesse at faa den nærmere sammenlignet med Pederstrup, saa meget mere som der endnu finder nogen Sammenblanding af de to Sorter Sted.

Træet.

I **Planteskolen** er Sorten let at formere. Den danner lange og tynde Skud, hvorfor Træerne i de første Aar kræver Opbinding.

Grundstamme. Trives godt baade paa Vild- og Dværgstamme. Beskrivelse af Træet. Sorten danner en bred, aaben og noget hængende Krone. Aarsskuddene er lange og noget buede. Barken er brun og sølvglinsende; dens Porer er ikke meget iøjnefaldende. Bladene er forskellige i Form og Størrelse, nogle af dem er lange og ovale, andre er brede og rundagtige, og atter andre er ægformede og har lang Spids. Oversiden ru, lidt glinsende, Undersiden graagrøn. Bladpladen er temmelig fladt udbredt, dens Rand er forsynet med grove, afrundede Takker. Bladstilkene er kort og tynd, dens Underside og Bladets Hovedribber er rødlige. Akselbladene er meget smaa, skælgagtige og hurtigt affaldende. Frugtknopperne er kegleformede, rødbrune og graafiltede. Blomstrer tidligt paa Sæsonen. Blomsterknopperne er lysrosa, store og langstrakte, Blomsterne er middelstore, hvide. Kromosomtallet er normalt. Blomsterstøvret er godt, og Befrugtningen volder ingen Vanskeligheder.

Dyrkningsforhold. Træet bliver vel kun middelstort, men det bliver bredt og kræver en Slutafstand af ca. 10 m. »28-aarige Træer er her 4,5 m høje og 8 m brede«. Det er den almindelige Mening, at Træerne kan opnaa en høj Alder. Sorten karakteriseres som værende meget haardfør, derimod er den ikke vindfør, da Frugterne meget let blæser ned. Læforholdene maa derfor være gode. Med Hensyn til Jordbunden er Elmelund ikke fordringsfuld. Pasningen er i det væsentligste som for Pederstrup. I Ungdommen skal Træerne helst beskæres en Del for at faa Form og blive passende forgrenede. Mange Træer af Sorten er efterhaanden podet om, vel især efter Aar med stor Procent Nedfaldsfrugt. Frugtbarheden er ikke helt tilfredsstillende og i alle Tilfælde ujævn. »Varierende,

men i de senere Aar ret god«, »meget lille«, »ofte meget lunefuld og sætter ikke trods rigelig Blomstring«, skriver Medarbejderne. Frugtudynding bliver der sjældent Anledning til.

Forhold overfor Sygdomme og Skadedyr. Elmelund er en sund Sort, den ligner ogsaa heri Pederstrup. Af Angreb nævnes Frugtskimmel, Skurv, Kræft, Spindemider, Æbleviklere, Æblehvepse og Priksyge. Er let at passe med Sprøjtning og Pudring, da den taaler Kemikalierne godt; Sprøjteskade ses sjældent.

Frugten.

Størrelsen er meget forskellig. 6,5—8 cm høj og 6,5—9 cm bred. Formen. Æblet er varierende i Højde og Bredde; det gør Indtryk af at være langagtigt. Variationerne er store, hvorfor Sorten kan være noget vanskelig at kende. De største Frugter er rundagtige med Bugen under Midten og et tilspidset, skævt Bægerparti; andre Frugter er mere: valseformede, og nogle minder i Form om Maglemer og Graasten.

Elmelund. 12-aarigt Dværgtræ, 1,5 m højt og 3 m bredt.

Farven. Den grønne Grundfarve gaar efterhaanden over i en gul paa Skyggesiden hvidgul Farve. Før Modenhed er Frugten paa Solsiden brunlig rød, senere bliver Dækfarven mere livlig rød, i mange Nuancer lige fra rosenrød til karmin og brunrød. Dækfarven findes som uregelmæssige Striber og Marmorering. Huden er fast, tør, glat og skinnende; Hudpunkterne træder kun lidt frem.

Bægeret er lukket. Bægerbladene, der er ret korte, slutter ikke helt sammen forneden. Bægerhulen er uregelmæssig, oftest skæv og med en karakteristisk Sidefordybning, dens Ribber fortsætter som afrundede Kanter ned over Frugten. Bægerrøret er en bred Kegel, undertiden med et smalt Rør, der gaar helt ned til Kamrene. Støvtraadene er midtstillede, og Griflerne, der er korte, er befæstede til Kamrenes Overkant.

Stilken er oftest kort og tyk, den sidder i én dyb og snæver Grube, der ikke sjældent er forsynet med nogen Rust og en for Sorten karakteristisk Kødsvulst; ved bl. a. denne adskiller den sig fra Pederstrup.

Kødet er hvidt, fast og lidt grovt. Smagen er frisk, syrlig sød og lidt krydret. Som helt modent et rigtig godt Spiseæble, bedre end Pederstrup. Lugten svag, lidt aromatisk.

Kærnehuset er af Form som Æblet og markeret ved fremtrædende grønne Linier. Kamrene er store og har opridsede Vægge. Kærnerne er meget store, flade og spidse, de er lysebrune med lyse Partier og Skjolde.

Modningstid. Af Hensyn til Faren for Nedblæsning plukkes Frugten saa tidligt, som det gaar an, dog ikke gerne før efter Midten af September. Frugtens Sæson er Tiden Oktober—December, men Frugten kan dog gemmes længere, helt ud paa Foraaret. Ved lang Tids Opbevaring har man konstateret Priksyge i Frugten. Opbevaringen er let, selv nedfalden Frugt kan gemmes til efter Nytaar. Taaler godt Kølelagring, men kan dog faa Skold.

Anvendelse. Elmelund er et brugeligt Spiseæble, og som saadant en Del bedre end Pederstrup. Som Madæble er Sorten ligeledes anvendelig. De smaa Frugter kan anvendes som Bordfrugt og de store som Køkkenfrugt.

Handelsværdien betegnes som jævnt god. Æblets Lighed med og Forveksling med Pederstrup kan medføre, at Prisen bliver for lav i Forhold til den virkelige Værdi. Bør sorteres godt og pakkes eller lægges løst i Kasserne.

Dyrkningsværdi.

Elmelund og Pederstrup ligner hinanden for meget til, at begge bør dyrkes som Hovedsorter. Elmelund er set fra et forbrugerstandpunkt den værdifuldeste, medens Pederstrup er det set fra Dyrkerens Side — og saa er det Pederstrup, der har sejret. Paa et Salgssted blev der i 1939—40 solgt ca. 35 Gange saa mange Pederstrup som

Elmelund. Den sidste er faldet bl. a. paa dens store Fordringer til Læ. Til Erhvervsdyrkning kan Sorten ikke anbefales, derimod nok til Plantning i Privathaver, hvor Træerne holdes lave og staar godt i Læ. Den overgaas dog i mange Henseender af andre Sorter, hvorfor den bør plantes med Maadehold.

Elmelund. 24-aarigt Vildstammetræ i Vipperød Planteskole, 3 m højt og 5 m bredt.